

Új adatok a Mátra déli és keleti részének növényvilágából I.

MOLNÁR Csaba

H-3036 Gyöngyöstarján, István utca 52. E-mail: csabamo@delfin.klte.hu

Ebben a tanulmányban az elmúlt 5 év (1996–2000) terepbejárásainak tapasztalatait és eredményeit foglaltam össze. Az adatok gyűjtése elsősorban a Déli-Mátrára, s innen főleg a Gyöngyöspatai-medencére, ill. a Magas-Mátra déli részére, valamint a Keleti-Mátrára terjedt ki. A terepbejárások esetlegessége miatt a közlemény nem törekszik teljességre, csupán az eddig kevésbé feltárt Mátra flórájának ismeretét kívánja bővíteni, néhány legalább tíz évnél régebbi adatot megerősíteni, s ezeket újakkal egészíteni ki.

Már KITAIBEL gyűjtött a Mátrában (GOMBOCZ 1945), majd REUSS Gusztáv nagyrőcei orvos közöl adatokat. SADLER József, VRABÉLYI Márton (a Károlyi uradalom intézője Parádon) (1868), JANKA Viktor (Gyöngyösön állomásozó katonatiszt), BORBÁS Vince, SIMONKAI Lajos, SZÉPLIGETI Győző, LENGYEL Géza, DEGEN Árpád, DORNYAI Béla, HULJÁK János, ZSÁK Zoltán, BOROS Ádám (1923, 1936), JÁVORKA Sándor, KÁRPÁTI Zoltán, POLGÁR Sándor, VAJDA László, ZÓLYOMI Bálint, MAGYAR Pál, MÁTHÉ Imre, BALÁZS Ferenc és SOÓ Rezső adatait a Magyar flóraművek 1. kötete foglalja össze, amely mindmáig a legteljesebb összefoglaló ismertetés (SOÓ 1937). Hosszabb szünet után KÁRPÁTI és JÁVORKA publikál a század közepén (JÁVORKA 1953 és 1955, ill. KÁRPÁTI 1952 és 1954), majd KOVÁCS Margit és MÁTHÉ Imre kutat itt több éven át (MÁTHÉ – KOVÁCS 1962; KOVÁCS – MÁTHÉ 1965; KOVÁCS 1957 és 1985). IZRAEL Gábor megtalálja a kockásliliomot (IZRAEL 1964) és BARÁTH Zoltán ír a Sár-hegyről (BARÁTH 1964). A '80-as évektől STANDOVÁR Tibor és BÁNKUTI Károly közöl több cikket (STANDOVÁR 1986 és 1987, ill. BÁNKUTI 1983, 1984 és 2000). A Galyatető környéki *Vaccinium myrtillus* állományokat PAPP Viktor Gábor ismerteti (PAPP 1988), s FEHÉR Miklós megtalálja a *Primula vulgaris*-t (FEHÉR 1989). A Mátra déli részének egyik botanikailag legismertebb helyét, a gyöngyöstarjáni Világos-hegyet VOJTKÓ és munkatársai vizsgálják (VOJTKÓ & al. 1995). Szórványadatokkal járul hozzá a hegység flórájának ismeretéhez SIMON Tibor és VIDA Gábor, SCHMOTZER András, VOJTKÓ András, KUN András, CSIKY János, KIRÁLY Gergely és KIRÁLY Angéla és BARTA Zsolt (SIMON – VIDA 1966; SCHMOTZER – VOJTKÓ 1995; VOJTKÓ 1998; KUN 1996; CSIKY 1999; KIRÁLY – KIRÁLY 1999; BARTA 2001). Az elmúlt 2 év során 2 összefoglaló jellegű cikk is megjelent, az egyik GOTTHÁRD Dénes herbáriumának harasztokat, nyitvatermőket, egyszikűeket tartalmazó részének (Mátra Múzeum) feldolgozása (BÁNKUTI 1998-1999), a másik HARMOS Krisztián és SRAMKÓ Gábor mátralábai, magas-mátrai és nyugat-mátrai kutatási eredményeinek leírása (HARMOS – SRAMKÓ 2000).

A hegység kutatottságára jellemző, hogy a legjobb területek és az üdülők környéke jól feltárt, kikutatott, ismert a gyöngyösi Sár-hegy, a gyöngyöstarjáni Világos-hegy, Galyatető, Kékestető és Parád környéke, de egyéb alig. Így fordulhatott elő, hogy igen elterjedt fajokat az irodalom nem, vagy alig említ meg, pedig figyelemre méltó Dunántúli súlypontúnak tartott növények is szépszámban előfordulnak, mint például: *Luzula forsteri*, *Potentilla micrantha*, *Corydalis pumila*, *Fraxinus ornus*. Mindez jól látszik FARKAS (ed. 1999) művében is, ahol alig található mátrai adatot, noha szépszámmal lehetne.

Az alábbiakban felsorolom a megtalált ritka vagy kevésbé ismert elterjedtségű növényfajokat. Egyes esetekben felsorolom a hegységre vonatkozó összes korábbi előfordulást is, ha fontosnak gondolom jelezni a pontos elterjedtséget. A fajok elnevezése és sorszáma SIMON (1992) művét követi, az élőhelyek és közigazgatási határok elnevezése a forgalomban lévő térképek alapján történt (A Mátra hegység turistatérképe – Cartographia 1977; A Mátra turistatérképe – Cartographia 1993; A Mátra és a Mátraalja – Gyöngyös Polgármesteri Hivatal Tourinform Iroda és ELTE Térképtudományi Tanszék 2000; Heves megye térképe – Cartographia 1993). Minden esetben feltüntettem, hogy az adott előfordulás melyik település közigazgatási területére esik. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért külön sorolom fel az adventíveket és az őshonosakat. A Mátraaljára vonatkozó, immár tömeges adventíveket a teljesség igényével egy későbbi cikk ismerteti (pl.: *Amorpha fruticosa*, *Robinia pseudo-acacia*...).

Jelen közlemény tartalmazza ARANY Ildikó, BARTA Zsolt, FÜLEKI Gábor, MOLNÁR Tamás és SRAMKÓ Gábor néhány adatát is, melyek egy része közös terepbejárások során született. Ezt a nevek zárójeles leírásával jelzem. Köszönöm, hogy kiegészítették a tanulmányt.

Gyakran használt rövidítések: Gyt. = Gyöngyöstarján, Gysolyos = Gyöngyössolyos, Gyoroszi = Gyöngyösoroszi, Gypata = Gyöngyöspata, Mfüred = Mátrafüred, Mháza = Mátraháza, Mszentimre = Mátraszentimre.

Pteridophyta

8. *Equisetum telmateia* Ehrh.: Parádsasvár: Bagolykő-tó alatt, patakparton találtam több tíz tövet. Érdekes, hogy a meddőszárak csúcsán olykor sporangioforum-füzér van, akár a parádsasvári állományoknál (BÁNKUTI 1984), a Gyöngyös-Parád autótút mentén sok helyen a Csőr-hegytől az Imrédy-kanyaron át egészen a Veszes-patakig él, valamint Parád: Csiklósd-kút és a kút mellett futó Vár-bükki út mentén, valamint a Fülemlé-patak legfelső szakaszán. Recsk felett, az Arborétumtól északra, gyertyános-bükkös suvadásos mélyedéseiben számoltam 10 tövet.

26. *Thelypteris palustris* Salisb.: Parád: Fekete-tó. Egyetlen helyen él, kb. 1 négyzetméteres foltban. A hegységből eddig két helyről volt ismert, Szuháról (BORBÁS in SOÓ 1937) és a mátrakeresztesi Határi-rétek egy szivárgóvízes pontjáról (STANDOVÁR 1986).

28. *Asplenium septentrionale* (L.) Hoffm.: Igen gyakori sziklarepedésekben, főleg D-i kitettségben. Szinte minden ilyen élőhelyen törvényszerűen megjelenik. Gyt: Más-pataka szikla (Mezőke-völgy), Merőkő-völgy, Világos, Zuzmós-kő (a Disznós-domb mellett, attól K-re lévő kis csúcs, aminek nevét nem találtam), Gereg-hegy, Káva; Gysolyomos: Tarma-oldal, Tarma-tető, Eremény-tető sziklái, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy (LENGYEL, ZSÁK, BOROS, SOÓ említi innen (SOÓ 1937)), Mátrafüred: Remete-bérc, Fehér-köves, Dobogó-hegy; Kozmáry-kilátó környéke; Markaz: Kis-kő, Várberc; Éles-bérc; Domszló: Tarjánka-völgy K-i oldalában, Závoz-völgy mindkét oldalán; Sirok: Gazos-kő.

29. *Asplenium trichomanes* L.: Szintén gyakori, de nedvesebb, árnyékosabb helyeket kedvelő sziklahasadék-növény. Gypata: Kő-kút; Gyt: Világos, Zuzmós-kő, Más pataka-szikla, Merőkő-völgy, Tót-hegyes; Gysolyomos: Csákkő, Asztag-kő, Eremény-tető sziklái; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred: Remete-bérc, Fehér-köves alja; Markaz: Kékes-völgy; Parád: Ördög-gátak; Domszló: Tarjánka-szurdok, ill. -völgy; Recsk: Györke-bánya; Sirok: Gazos-kő; Kiszána: Hátsó-Tarnóca mentén.

45. *Polystichum aculeatum* (L.) Roth.: Domszló: a Závoz-völgy alsó részén került elő egyetlen tö egy égerfa tövében 3 levéllel, közvetlenül a patak mellett. A hegységből eddig Parádról (VRABÉLYI in SOÓ 1937), Saskő, Sombokor térségéből (BOROS, VAJDA és KÁRPÁTI in SOÓ 1937, majd HARMOS – SRAMKÓ 2000), a bátonyterenyei Gaskó feletről és a Csörgő-völgy bejárata mellől (HARMOS – SRAMKÓ 2000) volt ismert.

50. *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs.: Gysolyomos: Szalajka; Gyöngyös: Mfüred: Felső-Peres területén, forrásláp mellett; Domszló: Závoz-völgy, égerfa tövében, főleg a patak felső részén; Parád: Fekete-tó, a vízből kiálló égerfák tövét borítja; Ilona-völgy; Recsk: Kőkunyhó-tó és Pék Pista-forrás, ill. az Esvára-kúttól K-re az út mentén fakadó forrásokban; Sirok: Barkás-tó és a felette levő Bíró-kút, Szajla-kút környéki erek mentén. Az Északi-középhegységben nem ritka a faj a bükkös öv szivárgóvízes, lápos helyein.

51. *Dryopteris assimilis* S. Walker: Recsk-Sirok: Bíró-kút égerligetében, Gazos-kő alatt. Eddig Sas-kőről és Sombokorról (SIMON-VIDA 1966), valamint a mátrakeresztesi Fitó-patak mellől, és a parádsasvári Martalóc-patak lábujából volt ismert (HARMOS – SRAMKÓ 2000).

52. *Dryopteris dilatata* (Hoffm.) A. Gray: Gysolyomos-Parádsasvár: A Csőr-hegy D-i oldalán az utat kísérő árokban és környékén.

53. *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm.: Markaz: erdészeti dózerút mellett találtam 3 nagyobb telepét az út martjában Négyeshatár felett, a Hosszú-Vágó-bércnél és kicsit lejjebb még egyet degradált kőfolyásban. Parád: A Parádi hurokút mellett az útszélen 3 helyen Rózsaszállás előtt az Ilona-völgy felé (BOROS Ádám Rózsaszállásról említi (SOÓ 1937)); Recsk: Kőkunyhó-tó és Pék Pista-forrás.

Angiospermatophyta

14. *Aconitum anthora* L.: Xerotherm tölgyesek és sziklagyepek nem ritka növénye. Gypata: Havas; Gyt: elszórva több helyen is: Havas lába, Világos, Disznós-domb, Káva, Sóstó-domb; Gysolyomos: Üstök-fő, Tüzkő, Tarma-kút, Tarma-oldal és tető; Eremény-tető és környéke, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy, Mfüred: Kőporos-tető; Kozmáry-kilátó és környéke; Dobogó-tető; Domszló: Tarjánka-völgy K-i oldala, Muflon-rét; Mszentimre: Tugár-rét.

22. *Anemone nemorosa* L.: Gysolyomos felett, a Monostor-patak mentén találtuk FÜLEKI Gáborral közösen. Közvetlenül a patak égerligetében él. BÁNKUTI (1984) „Gysolyomostól É-ra, a patak mellett”-ről írja. A hegységből ezen kívül csak a Csörgő-patak völgyéből ismert (BOROS in SOÓ 1937).

26. *Pulsatilla grandis* Wender.: Gyt: Világos tető -csak 15-20 tő az É-i oldalon, s ezek is szinte csak tengődnek. Egy évben nem is virágzik mind. Gysolyomos: Tarma-tető K-i csúcsán él 10-15 tő, amelyet közvetlenül veszélyeztet a beakácosodás. Gyöngyös: Sár-hegy: A Cseplye-oldalban sokezes állománya él és egy kissé vadászház és a Szent Anna-tó között (JANKA, KERNER, VRABÉLYI, DEGEN (SOÓ), majd írja innen KOVÁCS (1985) is); Mátraszentimre: Lengyendi-galya (BARTA Zsolt), Tugár-rét (STANDOVÁR (1987) adatának megerősítése).

27/a. *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans* (Störck) Zamels: Gyt: A falu határában több kisebb csoportja él. A legnagyobb közvetlenül a falu É-i szélén, a temető mellett, a Más-pataka „szikla-letörésének” Füledugó-bánya előtti részén található, ahol legalább 150 tő virít. A többség a teljesen degradált, gyakran égetett legelő szélén, de néhányuk lehúzódik a viszonylag ép és fajgazdag sziklafal kiszögelléseire is (későbbiekben Más-pataka szikla). Emellett a Világos oldalában Kőmorzsás-tetőn 30-40 tő, a Disznós-domb mellett, a hajdani Nagy lénián 4-5 tő, a Világos tetején 15-20 tő, a Hosszú-hegyen elszórva 2-3 tő itt-ott, összesen talán 15, a Bolya-tetőn, Gereg-hegyen további kb. 20-25 tő. Ez utóbbi termőhelyek felhagyott szőlők után kialakult másodlagos s néhány helyen rendkívül fajgazdag gyepek [FARKAS (ed. 1999) könyve Gyöngyöstarján néven közli]. Gyoroszi: a Bánya-domb északi részén lévő erdőssztyepp maradványfoltban is él hozzávetőleg 10 tő.

29. *Clematis integrifolia* L.: Főleg a Mátraaljárja jellemző, ahol utak szélén, mezsgyékben gyakori faj. Gypata: Havas, elszórva néhány helyen, de csak 1-1 tő; Gyt: A 3-as útról leágazó gyöngyöstarjáni bekötőtű mentén, az árokparton, s hasonlóképp a Fajzati út mentén a falutól távolabb eső részeken, a Patai út mellett, a Mulatón, a Hosszú-hegyen, Rét-föld, Hagyóka, a Rédei part mezsgyéin, Grófi-rész, Lógi; Nagyréde: Baglyás és Sinaí alatti réten, a Víztarozótól északnyugatra lévő nedves kaszáló szélén található dombocskán; Gyoroszi: bekötőtű mentén (MOLNÁR Tamás); Gyöngyös: Sár-hegy; Mfűred: Dobogó-hegytől É-ra, a zöld jelzés mentén és a Tarma-oldalban; Domoszló: Tarjánkán túl, a falutól D-re, nedves kaszálón nagy tömegben. Él a Tarna-völgyben, Recsktől keletre, a Sirokra tartó műút mentén is.

33. *Adonis vernalis* L.: Lejtőssztyepekben, száraz gyepekben, nagyon gyakran felhagyott szőlőkgyümölcsösök helyén jelenik meg. Gypata: Vár-hegy, s attól északnyugatra levő gyeppel borított mozaik (hajdani borpincék teteje), János vára, Kő-kút, Havas; Gyt: Havas lába, Hagyóka, Hosszú-hegy, Gereg-hegy, Fajzati út -árok szélén; Gyoroszi: Bánya-domb É-i részén egy piciny erdőssztyepp foltban; nagy tömegben a gyöngyösi Sár-hegyen [innen már VRABÉLYI (cit. SOÓ 1937) említi].

49. *Ranunculus illyricus* L.: Érintetlenebb száraz gyepekben, sziklagyepekben, kiritkult tölgyesekben él, a tölgyes öv gyakori faja. A SOÓ Synapsis állítása: „Középhegységben gyakori (kivéve a Mátrában)” nem állja meg a helyét. Gypata: Havas; Gyt: Hosszú-hegy: Első-tető a falu felé; Tamás-hegy; Más pataka-szikla; Gysolyos: Eremény-tető D-i oldala, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (1868), valamint DEGEN és LENGYEL (SOÓ 1937), majd KOVÁCS (1985) közölte innen eddig); Mfűred: Kozmáry-kilátó; Domoszló: Pipis-hegy, Tarjánka-völgy K-i lejtője; Kisnána: Remete-bérc és a Hátsó-Tarnóca keleti oldalának xerotherm tölgyeseiben, valamint a Tarnócai-bánya mellett. Recsk: a Jagus oldalában, Domoszlai kapu felett. A Sár-hegyen kívül csak az apci Somlyóról (SCHMOTZER-VOJTKÓ 1995) és a Szurdokpüspöki feletti Koncsúrok vonulatáról (HARMOS – SRAMKÓ 2000) volt ismert eddig.

65. *Ranunculus lanuginosus* L.: A Gysolyos feletti Szalajkánál, a Szuhár-patak mentén, Szén-patak mentén és a Cserkő-tó mellett él. Mindenütt csak néhány tő. A Mátrából eddig csak Parádról, a Csörgő-patak völgyéből és Mátraháza-Hidasról volt ismert (VRABÉLYI és BOROS in SOÓ 1937).

76. *Thalictrum lucidum* L.: Gypata: Száraz-patak völgyének oldalában a Közép-bérc felől; Gyt.: Merőkő-völgy; Mezőke-völgy; Havas DK-i lába.

77. *Nymphaea alba* L.: Gyoroszi víztároló (spontaneitása kérdéses, hiszen mesterséges tóról van szó). A hegységre új. Legközelebb a Medvesben (Vizsláson), a Cserhátban és a Tiszában él (FARKAS ed. 1999).

84. *Spiraea media* Fr. Schm.: Xerotherm tölgyesek, szilai cserjések, sziklaerdők gyakori faja. Gypata: Havas: Főleg a tetőn alkot méter magas bozótot, de akad elszórva is szép számmal. Gyt: Világos, Sóstó-domb É-i oldala, Bolya-tető; Gysolyos: jelentős állományai vannak a Tarma-tetőn és a Körtvélyesen, valamint az Eremény-tetőn és a körötte lévő erdőkben, sziklákon; Gyöngyös: Mátrafüred: Sás-tótól Ny-ra; a Remete-bérc alján lévő réten találtam igen sok magános, pici, alig 1-2 dm-es növényt, a réthez kapcsolódó K-i letörésnél akadt természetesebb példánya is. A Kőporos-tetőn egymástól jól elkülönülő bokrokat fejleszt, amik ritkán „Spiraea-cserjéssé” is összeállnak (2001 tavaszán meglepve tapasztaltam, hogy az erdőszet leirtotta „erdei tornapálya” építése címen. Az építés áprilisiig csak a Spiraea irtását jelentette.).

87. *Cotoneaster* spp.: Gyt: Más pataka -völgy sziklafalán; Gysolyos: Tarma-tető K-i csúcán, Eremény-tető keleti és északi letörése mentén hatalmas tömegben nő; Gyöngyös: Mfűred: a Kozmáry-kilátótól D-re lévő kis tetőn és a Kozmáry-kilátó mellett; Markaz: Éles-bérc; Parád: Disznó-kő; Sirok: Gazos-kő (KOVÁCS-MÁTHÉ (1965) C. integerrimus Medic. néven írja innen).

97. *Sorbus domestica* L.: Gypata: Vár-hegy; Gyt.: Hagyóka: 1 nagy öreg fa és alatta az újulat szőlő és töviskés határán, út mellett, Cerasus fruticosa társaságában, még két kisebb fa az Amygdalus nana állomány mellett (SRAMKÓ Gábor); Hosszú-hegy; Csege-patak felső folyása mentén, nem sokkal a Tót-hegyes alatti rétek alatt, meredek partoldalban 2 fa; Gyöngyös: Mfűred: a Menyecske-hegy K-i letörésén 1 öreg fa, alóla az újulatot a muflonok teljesen lerágnák; a gyöngyösi Sár-hegyen többfelé is él.

98. *Sorbus aucuparia* L.: Nem ritka a magonca, üde erdőkben gyakran találkozni vele, de nagyobb fa csak a Magas-Mátra sziklaletöréseinél, meredekebb kőfolyásainál lesz belőle. Markaz : Kis-kő; Domoszló: Első-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy, Mfűred: Fehér-köves, Kékestető: Gyógyút menti letöréseken; Parád : Disznó-kő; Recsk: az Arborétum feletti, Györke-tető alatti csuszamlásos mélyedésekben.
100. *Sorbus aria* s.l. (ez alatt értve a *S. aria* – *graeca* – *danubialis* alakkört) : Gysolymos: Csákkő; Gyöngyös: Mfűred: Fehér-köves feletti kőfolyásban Felső-Peres területén, Négyeshatár alatt; Gyöngyös-Abasár: Hajnásckő bércének felső részén, a kelet felé néző letöréseken él 10-12 példány; Markaz: Kis-kő: 3 fácska él a kövek mellett, 2 bokor a köveken; Kékes-völgy K-i peremén, a dózerút mentén; Mszentimre: Lengyendi-Galya.
142. *Potentilla alba* L.: Nem ritka száraz tölgyesekben és ezek tisztásain. Gyt.: Hosszú-hegy, Tót-hegyes, Rossz rétek, Gereg-hegy, Benke-rét, Csege-patak és Körtvélyes-tisztás között, dózerút melletti nyiladékbán, Körtvélyes-tisztás, Zseb-rét, Kerek-rét; Gysolymos: Nagy-Henc K-i oldala, Urbánfi-kút, Eremény-tető és Sás-tó közötti erdőben, Körtvélyes; Gyöngyös: Sár-hegy (KOVÁCS (1985) írja innen), Mátrafüred: Benevár-bérc, Remete-bérc, Kőporos-tető és alatta Csepegő-forrás felé, Vizes-kesző völgye Mfűred felé eső részén, Menyecske-hegy, Sástó-folyás. Sirok: Gazos-kő.
143. *Potentilla micrantha* Ram.: Kimondottan gyakori, bozótosoktól sziklagyepen át a zárt erdőkig mindenhol megtalálható. Gypatától Domoszlóig, 200 m tengerszint feletti magasságtól Kékestetőig közönséges. Ennek ellenére csak VRABÉLYI (1868) említi Parádról a svájci istálló mellől, Mátraházáról és a gyt.-i Világosról JANKA (SOÓ 1937), KOVÁCS (1985) tabelláiban kerül elő, s újabban HARMOS – SRAMKÓ (2000) ír néhány előfordulásáról.
158. *Waldsteinia geoides* Willd.: Gypata: Havas tető és É-i oldal; Gyt.: Világos, Tót-hegyes, Sóstó-domb É-i oldala; Gysolymos: Eremény-tető; Gyöngyös: Sár-hegy: Westel-toronnytól É-ra lévő cseres-tölgyesben (MOLNÁR Tamás), Mátrafüred; Domoszló: Süket-völgy Pipis-oldal.
180. *Rosa pendulina* L.: Markaz: Kékes-völgy; Gyöngyös: Mfűred: Fehér-köves. Mindkét állomány kőfolyásban él, annak is olyan részén, ahol egy nagyobb nyílt és nagyobb fákkal (hársak, juharok) borított, árnyékoltsáv található. Galya: Galya-csurgó alatt a kék turistaút mentén az aszfaltút felett kb. 100 m-re, kis tisztáson (MOLNÁR Tamás).
208. *Padus avium* Mill. subsp. *petraea* (Tausch) Pawl.: Domoszló: Závó-völgy, nem sokkal a falu belterülete fölött, közvetlenül a patakparton él néhány öregebb fa, s köröttük az újulat. A hegységből eddig csak VRABÉLYI (1868) említette: „Parád-Hajkán ültetve”. A SOÓ Synopsis a Mátrában kérdésesnek írja.
209. *Cerasus mahaleb* (L.) Mill.: Gypata: a Vár-hegy bokorerdejében él néhány fa. A hegységből csak a Sár-hegyről (LENGYEL in SOÓ 1937) találtam konkrét adatát.
212. *Cerasus fruticosa* Pall.: Gyt.: Havas DK-i lába, útszélen, Hagyóka: útszélen és hajdani kerítés-körakáson, Amygdalus nana mellett nagy tömegben; Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI, DEGEN, LENGYEL in SOÓ 1937, majd KOVÁCS (1985) is írja innen), Mfűred: Dobogó-hegy. Régi adata van Nagygalyáról (VRABÉLYI 1868).
213. *Amygdalus nana* L.: Igen szép állománya van Gyt.-ban a Hagyókán, területhatárként készített körakáson, ahonnan a hajdani művelés abbahagyása után terjeszkedik. Előfordul ettől kicsit nyugatabbra szőlő melletti mezsgyében, frekvenciált helyzetben. Ez utóbbi erősen veszélyeztetett, egy bozótirtás („rendbetétel”), félrepermetezés végezhető vele. FARKAS (ed. 1999) könyve hibásan Gyt.: Gergelyhegy néven említi, de a Hagyóka melletti hegy valódi neve Gereg- (esetleg régen Gareg-) hegy. A gyöngyösi Sár-hegyen óriási állománya él felhagyott szőlőben (Vrabélyi (1868), KITAIBEL, JANKA, KOJANOVICH (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) is jelzi).
225. *Jovibarba hirta* agg.: Gyt.: Más pataka sziklafal, Világos; Gysolymos: Kis-kő, Eremény-tető sziklá; Gyöngyös: Sár-hegy; Parád; Disznó-kő.
232. *Ribes rubrum* L.: Gypata: a Hótó-völgytől É-ra lévő kis völgyben, akácos-tölgyes alatt; Gysolymos: az Asztag-kő felett, hajdani ház romjai között. Mindkét előfordulás valószínűleg kivadulás eredménye.
252. *Cytisus austriacus* L.: Gyt.: a Homokbányában 2 nagy tövét láttam, emellett a Gereg-oldalban és a Hagyóka nyugati végénél az Amygdalus nana-k mellett igen nagy tömegben nő.
260. *Ononis spinosiformis* Simk. subsp. *semihircina* (Simk.) Soó: Gyt.: Rédei-part, mezsgyében. A hegységre új.
- Lathyrus nissolia* L.: Gyt.: Mulató, üde legelőn.
373. *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke subsp. *collinus* (Ortm.) Soó: Gyt.: Mulató; Gyoroszi: Bánya-domb É-i csücske; Gyöngyös: Sár-hegy: Farkasmály (MOLNÁR Tamás); Domoszló: Tarjánka. A hegységből eddig csak a Sár-hegyről (KITAIBEL, VRABÉLYI in SOÓ 1937, majd FARKAS ed. 1999) és a pásztói Görbe-bércről (HARMOS – SRAMKÓ 2000) volt ismert.

380. *Daphne mezereum* L.: Gyöngyös: Kékestető: Gyógyút menti sziklaletörésen mindössze egy tő; Parád: Sas-kő környékén találtunk tucatnyi ősoveg példányt közös terepbejáráson BARTA Zsolttal, CSIKY Jánossal, NAGY Józseffel, SRAMKÓ Gáborral és később ARANY Ildikóval. Gysolyos-Parádsasvár: Csőr-hegyen többfelé.
387. *Lythrum hyssopifolia* L.: Parád: A Fekete-tó felett, erdészeti dózerúton.
389. *Lythrum virgatum* L.: Gyt.: Lógi, Hagyóka K-i végén; Gyöngyös: Sár-hegy.
398. *Epilobium roseum* Schreb.: Gyt.: Más pataka fűzligetében.
413. *Trapa natans* L.: A Nagyrédei víztárolóban jelentős állománya él. Eddig nem jelezték a Mátra tágabb környékéről, legközelebb a Tiszában él.
417. *Dictamnus albus* L.: Gypata-Gyt.: Havas, sokezer tő; Gyt.: Hosszú-hegy D-i részén, Hagyóka K-i és Ny-i végén, Gereg-hegy, Világos; Gyöngyös: Sár-hegy (DEGEN és LENGYEL (SOÓ 1937) majd KOVÁCS (1985) is jelzi), Mátrafüred: Benevár-bérc, Remete-bérc (ARANY Ildikó), Peres-bérc, Kőporos-tető, Dobogó-hegytől É-ra, a zöld jelzés mentén, Tarma-tető (VAJDA (SOÓ 1937) írja Mfüredről és Mházáról); Domoszló: Tarjánkán túl; Kisnána: Remete-bérc.
419. *Polygala major* Jacq.: Gyöngyös: Sár-hegy, Farkasmály felett és a Rákoczi turisraút mentén, felhagyott szőlőben, Gyöngyös felett (LENGYEL (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985)-ben közölt adatának megerősítése). A Mátra egyetlen ismert adata.
420. *Polygala vulgaris* L.: Gyt.: Körtvélyes-tisztás, hegyi kaszálón. Eddig a közeli Nagygyályáról (VRABÉLYI 1868), Parádról és a Sár-hegyről (KITAIBEL és VRABÉLYI in SOÓ 1937) valamint a Pisztrángos-tó mellől (BOROS 1936) volt leírva.
448. *Astrantia major* L.: Gyöngyös: Mfüred: Felső-Peres területén, nem sokkal a dózerút felett egy forrásláp mellett találtam 11 tőre. Egyik sem virágzott. Körötte: *Dryopteris carthusiana*, *Caltha palustris* subsp. *laeta*, *Lilium martagon*, *Sanicula europaea*, *Athyrium filix-femina*, *Carex remota*. Eddig csak Mátraháza környékéről volt ismert: Szent László-források (LENGYEL 1906), Somorrét (BOROS in SOÓ 1937) és a Gyöngyösre néző településtábla mellett (NAGY József in HARMOS – SRAMKÓ 2000).
473. *Bupleurum rotundifolium* L.: Gypata: Vár-hegy, csak 1-2 senyvedő tövet találtam.
477. *Bupleurum praealtum* Nath.: Gyt.: Hagyóka, Merőkő-völgy; Gyöngyös: Sár-hegy lába.
481. *Trinia ramosissima* (Fisch.) Rechb.: Nagyréde: a Víztorozótól ÉNy-ra levő nedves kaszáló szélén található lösz-dombocskán él néhány töve (nagy mezőgazdasági gépekkel nem művelhető terület, ezért löszfajok tucatját őrizte meg, pl. *Inula germanicat* ...); Mfüred: a Dobogó-hegyen kötörmelék molyhóstölgyes bokorerdőben.
- Seseli varium* Trev.: Gyt.: A Hosszú-hegyen, a Hagyókán és a Gereg-hegyen él (az utóbbi két helyen SRAMKÓ Gáborral közösen találtuk), hajdanán leirtott bokorerdők helyén kialakult lejtősztyeppben, száraz gyeppben. A hegységből eddig csak DEGEN írta a Sár-hegyről (SOÓ 1937).
511. *Peucedanum officinale* L.: Gyöngyös-Abasár: Sár-hegy: Gyilkos-rét környéke (KITAIBEL, LENGYEL (SOÓ 1937), majd KOVÁCS (1985) is jelzi); Feldebrő: a Vécs felé emelkedő dombon kialakult „sziki erdősztyepp” foltocskában; az erdőrészlet további alapos vizsgálatokat kíván, így részletesebben egy későbbi írás dolgozza fel (VRABÉLYI (1868): „Verpelét és Vécs között”, KITAIBEL is említi (SOÓ 1937)). A Keleti-Mátraalja és a hozzá kapcsolódó Észak-Jászság faja, írják Jászdózsa, Tarnaörs, Nagyút mellől (FARKAS ed. 1999).
522. *Laser trilobum* (L.) Borkh.: Gyt.: A Káva és a Világos csúcsához közel, a déli lejtőn, melegkedvelő tölgyesben.
542. *Galium boreale* L.: A Mátraalján nagy tömegben, a kis hegyi kaszálókon jóval kisebb egyedszámban élő láprét-faj. Nagyréde: a Víztorozó melletti nedves kaszálón; Gyt.: Benke-rét; Markaz: a Domoszlóra vivő út mentén, rögtön a házak után; Domoszló: a falutól D-re, nedves kaszálón; Vécs: Dolina (Forrás)-patak mentén; Feldebrő-Verpelét: Cseralja; Sirok: Alsó-rétek (VRABÉLYI (1868) adatának megerősítése).
562. *Sambucus racemosa* L.: Mszentimre: Galyatető: a település Ny-i széléről kiinduló út mellett, belterületen is; Gyöngyös: Kékestető: Az Orvos-nővér szálló felől induló Gyógyút mellett lévő letörések mentén él néhány bokra. Markaz: Kékes-völgy felső részén. A Magas-Mátrában nem ritka (HARMOS – SRAMKÓ 2000).
564. *Viburnum lantana* L.: Gyt.: Fajzatpuszta. Korábbi említései ellenére (Jánoskút (KITAIBEL in SOÓ 1937); Kékeshegy oldala (VRABÉLYI 1868); Kékeshegy oldala és Nagykoncsúr (MÁTHÉ-BALÁZS in SOÓ 1937)) ez az egyetlen ma is ismert előfordulási adata a Mátrából.
565. *Lonicera caprifolium* L.: Gyöngyös: Sár-hegy: a farkasmályi kőbányák felett és az erdőszél mellett melegkedvelő tölgyes szélén él néhány növény (MOLNÁR Tamás). Egyetlen előfordulása a hegységben, amit sokan kivadulásnak tartanak.

581. *Succisa pratensis* Mönch: Hegyi kaszálókon él, a kaszálás intenzívvé válása, gépesítése esetén eltűnik. Gyt.: Benke-rét; Zseb-rét; Kerek-rét; Gysolymos: Monostor-oldal rétfjein.
596. *Abutilon theophrasti* Medic.: Gypata: Danka-patak mente, vaddisznók által szétért, gyomos gyeppen.
597. *Lavatera thuringiaca* L.: Gyöngyös: Sár-hegy: Cseplye-tető (MOLNÁR Tamás) (VRABÉLYI (1868) is innen jelzi).
601. *Althea pallida* W. & K.: Nagyréde: Baglyás és Sinai, és a Víztarozótól északnyugatra levő nedves kaszáló szélén található löszös dombocskán.
611. *Linum flavum* L.: Gypata: a Hótó-völgy nyugati végében, felhagyott szőlő helyén kialakított legelő helyén létrehozott fácántelep szélén él alig 10-15 tő. Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) adatának megerősítése). A fentiek mellett VRABÉLYI (1868) említi a mátrafüredi Veronkarétról is.
612. *Linum hirsutum* L.: Gypata: Hótó-völgy, a *Linum flavum* mellett. A hegységből egyetlen régi és valószínűleg kipusztult adata a Sár-hegyről származik (VRABÉLYI, BORBÁS in SOÓ 1937). Legközelebb a Medvesen és a Gödöllői-dombvidéken él (FARKAS ed. 1999).
620. *Geranium phaeum* L.: Gyöngyös: Mátrafüred: Kallók-völgye, Kékestető: az Orvos-nővér szálló felé vezető út mentén igen sok van és a Saskő felé vezető út elején is akad néhány tő, valamint a Sötét-lápa nyergén, ill. a Mháza és a Honvéd üdülő között a sárga turistaúton (BOROS Ádám (SOÓ 1937) említi). Recsk: Szederjes-tető.
659. *Euphorbia salicifolia* Host: Nagyréde: Rédei-Nagy-patak mentén és a Víztarozótól ÉNy-ra levő nedves kaszáló szélén található lösz-dombocskán; Gyt.: Hagyóka, egy nevesincs patak árkában ill. a kísérő bozóttban (SOÓ (1937) Gypata és Gyt. környékéről írja); Gyöngyös: Sár-hegy.
670. *Fraxinus ornus* L.: Kimondottan gyakori, xerotherm élőhelyeken, szinte mindig jelen van, areája összefüggő a D-i Mátrában. Terjed! Spontaneitását viták övezik. Gypata: Kő-kút, János vára, Mész-pest; Gyt.: Világos, Kis-domb, Hosszú-hegy, Gereg-hegy, Sóstó-domb; Gysolymos: Tarma-oldal és Tarma-tető; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred: Benevár-bérc; Markaz: Vár-völgy Ny-i lejtője, Kis-kő alatt; Domoszló: Középső-hegy, Závóz-völgy, Kunyhós-völgy; Kiszána: Macskavár (Juhász-part és Mocsolyás-dűlő között); Remete-bérc alsó része.
679. *Gentiana cruciata* L.: Gypata: Közép-bérc és az Ám-patak melletti tehén-legelőn; Gyöngyös: Sár-hegy (DEGEN és LENGYEL (SOÓ 1937) is írja innen); Parád: A Parádi hurokút hajtókanyarja és a Tökés-kút közötti vadetetőként használt üde réten legalább 50 tő.
681. *Gentiana pneumonanthe* L.: Gyt.: Körtvélyes-tisztás, hozzávetőlegesen 30-40 tő, hegyi kaszálórét, főleg a becserjésedő, régóta nem kaszált, szélső helyzetű foltokban; Gyöngyös: Sár-hegy: a Gyilkos-réten legalább 200 töve él (2000-ben vadetetőt telepítettek az állomány kellős közepébe), viszont kiveszett az erdészház mellől (BOROS (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985)) (MOLNÁR Tamás). Érdekes új előfordulására bukkantunk BARTA Zsolttal és MOLNÁR Tamással a Cseplye-oldal száraz lejtősztyeppében és a lejtő alatt, ahol tucatnyi töve virágzott, de a legszárazabb helyeken élők csak deciméteres magasságúra nőttek.
690. *Vinca minor* L.: Gypata: Kő-kút; Gyt.: Fajzat; Markaz: közvetlenül a házak után, a falu szélén. Ezek valószínűleg mind kivadultak. Természetesnek tűnik viszont a parádi Ilona-völgy felső szakaszán lévő és lejjebb a túristaszállás felett, valamint a parádsasvári Imrédy-kanyar melletti és a Télizöldesben lévő állománya. Él a Vécs környéki erdőkben is telepített tölgyesekben.
691. *Vinca herbacea* W. & K.: Gypata: Havas; Gyt.: Hagyóka, Gereg-hegy. Ezt megelőzően a Sár-hegy pusztafüves lejtőiről írta VRABÉLYI (1868), majd KOVÁCS (1985), ill. az apci Somlyóról SCHMOTZER és VOJTKÓ (1995).
495. *Echium russicum* Gmel.: Gyt.: Mulató, Gereg-hegy, Merőkő-völgy (itt 5-600 tő!), Hosszú-hegy; Gyoroszi: Bánya-domb É-i része; Csipkés (szintén több száz tő); Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (1868) DEGEN, LENGYEL (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) adatának megerősítése); Mfüred: a Kozmáry-kilátótól D-re. A két külön jelzett helyet kivéve általában tucatnyi töves foltokban fordul elő. Csak a Sár-hegyről, Mfüredről (VAKDA in SOÓ 1937) és a mházai Somorrétről (BOROS in SOÓ 1937) volt ismert eddig a Mátrából.
706. *Cynoglossum hungaricum* Simk.: Érdekes, hogy a D-i Mátra hegycsúcsain, gerincein általában ott van, de többnyire csak szálanként: Gypata: Havas, Kő-kút, Vár-hegy; Gyt.: Káva, Sóstó-domb, Hagyóka, Rét-föld; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred: Benevár-bérc, Menyecske-hegy Vizes-kesző felé néző letérése.
712. *Symphytum officinale* L. subsp. *bohemicum* (F. W. Schm.) Čelak: Nagyréde: Víztarozó, Rédei Nagy-patak mente.
736. *Lithospermum purpureo-coeruleum* L.: Majdnem mindenhol megvan a hajdani erdősztyepp és melegkedvelő-tölgyes sávban, ahol ma is akad összefüggő, néhány négyzetméteres cserjés, vagy fás folt. Gypata: Közép-bérc, János vára, Kecské-kő, Havas; Gyt.: Hosszú-hegy telepített fenyves alatt, Hagyóka,

- Bólya-tető, Lógi, Mezőke-völgy; Gyoroszi: Bánya-domb É-i része; Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (1868): „Gyöngyös, Sárhegy alatt”), Mátrafüred: Remete-bérc, Menyecske-hegy K-i oldala, Tarma-tető.
740. *Cerinth minor* L.: A Mátraalján fordul elő. Gyt.: Rédei-part mezsgyéin és nagy nyílt területein; Deli-dűlő Ny-i határán, út mellett; Nagyréde-Gyt.: Piri-tó és Sás-tó feletti K-ről futó árok mentén; Gyöngyös: Sár-hegy (innen írja VRABÉLYI (1868)).
758. *Scutellaria altissima* L.: Gypata: az Ám-patak völgyében, a János vára alatti szakaszon, a Közép-bérc oldalában nő egy nagyobb állománya és egy kisebb a gyöngyösi Mátrafüreden, Benevár mellett. Irodalmi adata a Muzsláról ismert (SOÓ 1937). VRABÉLYI (1867) közelebbi helymegjelölés nélkül említi a Mátrából.
762. *Nepeta pannonica* L.: Gyöngyös: Sár-hegy, a csúcs K-i oldalán cserjésben (MOLNÁR Tamás) és a Visontai-hegyen.
768. *Prunella grandiflora* (L.) Scholler: Gyöngyös: Sár-hegy: a Csepelye-oldalban több ezer töve virít (FARKAS (ed. 1999) régi, megerősítendő adatként írja); Mátraszentimre: Lengyendi-galya (BARTA Zsolt). A hegységből ezenkívül csak Galyatetőről ismert, ahol magam is láttam az egyik szálló kerítése mellett, üde gyepben (VRABÉLYI és JÁVORKA in SOÓ 1937, majd HARMOS – SRAMKÓ 2000).
773. *Phlomis tuberosa* L.: Gypata: Kecské-kő, a Vár-hegyen és környékén legalább ezres állománya van, a Havason alig 5-6 tövet láttam; Gyt.: Fajzati út mezsgyéje, Bólya-tető 4-5 tő, a Hagyókában több tucat tő, jelentős a Gereg-hegyi állomány is; Nagyréde: Tarjáni út legvégénél a falu szélén, Baglyás és Sinai, ill. a Víztarozótól ÉNy-ra levő nedves kaszáló szélén található dombocskán; Gysolymos: Tarma-oldal; Gyöngyös: Sár-hegy: az erdészház mellett és a farkasmályi bányák felett (MOLNÁR Tamás), Mfüreden a Kőporos-tető lábánál, közvetlenül a piros-zöld turistaút mellett legalább 50 tő; Vécs: a falu É-i részétől K-re levő kis bérc, melyet Ny-ról a Tarnóca-patak határol 4-5 tő. Eddig csak Recsk – Lakipusztáról (VRABÉLYI in SOÓ 1937), a gysolymosi Kishegyről (DEGEN-LENGYEL in SOÓ 1937), a gysolymosi víztározó mellett (BÁNKUTI 1984), a Sár-hegyen (KOVÁCS 1985), az apci Somlyó-hegyen (SCHMOTZER-VOJTKÓ 1995), a Pásztó feletti Görbebércen és Szarka-mál területén, valamint Szurdokpüspöki felett a Horka-tetőn (HARMOS – SRAMKÓ 2000) ismerték. Él a Hevesi-síkhöz tartozó Vámosgyörk határában több helyen is, a vasúti töltést kísérő mezsgyében. Általánosságba elmondható, hogy 2000-ben, ill. az azt megelőző egy-két évben alig virágzott, 2001-ben viszont rengeteg virágzó hajtást lehetett látni.
829. *Scopolia carniolica* Jacq.: Gyt.: Tót-hegyes tető; Recsk: Pék Pista-forrás. A Magas-Mátrában nem ritka.
831. *Physalis alkekengi* L.: Gypata: Manó-völgy; Vécs: Feldebrőre vivő út mentén.
853. *Linaria x kocianovichii* Asch.: Gyöngyös: Sár-hegy (már VRABÉLYI (1868) is jelzi, majd SADLER, KOCIANOVICH, JANKA, DEGEN (SOÓ 1937)).
859. *Scrophularia umbrosa* Dum.: Gyt.: A Más pataka fűzligetében, közvetlenül a Füledugó-bánya mögött; Recsk: Pék Pista-forrás és az Arborétum melletti kis égerligetben valamint a Baj-patak mellett.
875. *Veronica paniculata* L.: Gyöngyös: Sár-hegy (DEGEN és LENGYEL írja innen (SOÓ 1937)). Erre, vagy a BOROS Ádám (1936) találta nagyparlagira vonatkozik Farkas (ed. 1999) megerősítendő mátrafüredi adata. Emellett VRABÉLYI (1868) írja még Parádról és a Verpelét és Vécs közötti területekről, valamint BOROS (1936) Galya réjtjeiről.
894. *Melampyrum cristatum* L.: Gypata: Havas; Gyt.: Fajzat, Csege-patak és Körtvélyes-tisztás között, dózerút melletti nyiladékbán; Gyoroszi: Bánya-domb É-i része; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred (BÁNKUTI (1984) írja a Remete-bérctől és a Bene-hátról, de él másutt is).
896. *Melampyrum barbatum* W. & K.: Gyt.: Hosszú-hegy; a Havas Tarján felé néző szoknyája; Nagyréde: Baglyás és Sinai.
896. *M. b. prol. kitaibelii* Soó: Gyt.: Mulasó.
896. *M. b. prol. filarszkyanum* Soó: Gypata: Közép-bérc, Kecské-kő, Vár-hegy felett, Kő-kút; Nagyréde: Piri-tó és Sás-tó; Gyt.: Lógi; Gyoroszi: Bánya-domb É-i része.
937. *Utricularia vulgaris* L.: Gyöngyös: Sár-hegy: Szent Anna-tó: a többszöri kiszáradás ellenére jelentős számban él még mindig itt (MOLNÁR Tamás) (SOÓ 1937).
945. *Plantago argentea* Chaix.: Gyöngyös: Sár-hegy: Farkasmály. Az élőhelyének több, mint felét beparcellázták, de virít a kerítések között is (MOLNÁR Tamás) (DEGEN (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) is jelzi). SIMON (1992) és FARKAS (ed. 1999) írja Mházáról is.
960. *Corydalis pumila* (Host) Rchb.: Ismét egy olyan faj, ami gyakori, mégis eddig elkerülte a kutatók figyelmét, csupán KUN András jelzi Mátrafüredről (KUN 1996). MOLNÁR Tamás már 1995-ben megtalálta a Sár-hegyen, de nem publikálta. Gyt.: Hagymás-patak, Csege-patak, Sósi-rét, Bíró-rét és Sósi-rét között egy névtelen patak mentén, tölgyesben; Bacsó-patak, Hársas-tető oldala, Világos oldal, Disznós-domb, Tót-hegyes tető; Gyoroszi: Bánya-domb É-i csücske; Gysolymos: Tüzköves, Nagy-Henc K-i oldala, Urbánfi-kút, Tarma-oldal, Tarma-folyás, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred: Vizes-Kesző; Kőporos-tető; a

Kozmáry-kilátó és a Dobogó-tető körüli erdőkben több milliós állománya él. Érdekes, hogy a Mátra nyugati felén a 3 itt élő *Corydalis* faj jellegzetesen vikariál: a *C. solida* köves talajú tölgyesekhez kötődik, a *C. pumila* mélyebb talajú cseres-tölgyesekben, melegkedvelő-tölgyesekben, bokorerdők zártabb foltjain jelenik meg, a *C. cava* pedig még mélyebb talajú erdőkben, gyertyános-tölgyesekben, szubmontán bükkösökben él. Mindhárom él patakok mentén. Él a már a Nagyalföldhöz tartozó Vámosgyörkön is, az Idősek Otthonában, amely egy maradvány tölgyes parkká alakítva. A Crisicumra új. A SOÓ Synopsis nem írja a Mátrából, s legközelebbi helyként a Dunántúli-Középhegységet jelöli meg.

1001. *Thlaspi jankae* Kern.: Gyakori nyiltabb tölgyesekben és gyakran megjelenik másodlagos élőhelyeken is, felhagyott szőlőkben, gyümölcsösökben. Gyt.: Mulató (néhány éve beszántották az állomány döntő részét), Hosszú-hegy, Gereg-hegy; Györösi: Bánya-domb É-i része; Csipkés K-i része; Gysolyos: Köves-bérc, Asztag-kő, Tarma-oldal, Eremény-tető és körötte, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy (JANKA (SOÓ 1937) majd KOVÁCS (1985) is írja); Mfűred: a Kozmáry-kilátó környékén; Abasár: Hajnács-kő; Markaz: Cseres; Domoszló: Muflon-rét; Kiszána: Remete-bérc.

1010. *Lunaria rediviva* L.: Gyöngyös: Kékestetőn a Sasköre menő út elejénél (KITAIBEL (SOÓ 1937) az első közlő); Gysolyos-Parádsasvár: Csór-hegy. A Magas-Mátrában elterjedt faj.

1017. *Alyssum saxatile* L.: Sirok: Gazos-kő (KOVÁCS-MÁTHÉ (1965) írja először).

1055. *Hesperis tristis* L.: Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (1868) említi innen).

1066. *Erysimum odoratum* Ehrh.: Gyt.: Más pataka mentén, a Mulató felé néző oldalon, sziklagyepben; Markaz: Vár-bérc; Bátonyterenye: Szamár-kő.

1094. *Viola alba* Bess.: Gyt.: Hosszú-hegy, Hagymás-patak, Gereg-hegy, Bacsó-patak; Gyöngyös: Mfűred: Vizes- kesző völgyének Fehér-köves felőli részén; Mháza: Négyeshatár felett a dózerút mentén; Domoszló: alsótarjánkai vadászház mellett.

1096. *Viola suavis* M. B.: Gyt.: Cigány-tó felett; Parád: Disznó-kő.

1108. *Viola pumila* Chaix: Gypata: Ferge-rét.

1110. *Viola tricolor* L. subsp. *tricolor*: Gyt.: Tót-hegyes oldal; Markaz: Vár-bérc.

1124. *Hypericum montanum* L.: Gyt.: Világos tető.

1145. *Asyneuma canescens* (W. & K.) Griseb. & Sch.: Gyöngyös: Sár-hegy, főleg a Visontai-hegyen (KITAIBEL, JANKA és BOROS (SOÓ 1937) találták itt előttem). A hegységben emellett csak a pásztói Görbe-bércről ismert (HARMOS – SRAMKÓ 2000).

1155. *Aster linosyris* (L.) Bernh.: Felhagyott szőlők-gyümölcsösök helyén jelenik meg tömegesen. Gypata: Kő-kút, Kecské-kő, Vár-hegytől É-ra; Gyt.: Hagyóka, Gereg-hegy, Hosszú-hegy, Mulató; Gyöngyös: Sár-hegy (DEGEN és LENGYEL (SOÓ 1937) írják innen), Mfűred: Kőporos-tető alatt erdészeti dózerút szélén, a Sár-hegyi tanösvény 1. táblájánál, az Erdészeti Szakközépiskola mellett (MOLNÁR Tamás), a Dobogó-hegytől É-ra a zöld jelzés mentén és a Tarma-oldalban; Domoszló: Tarjánkán túl; Kiszána: Macskavár (Juhász-part és Mocsolyás-dűlő között); Vécs: a falu É-i részétől K-re lévő kis bérc, melyet Ny-ról a Tarnóca-patak határol; Feldebrő-Verpelét: Cseralja.

1156. *Aster sedifolius* L. subsp. *sedifolius*: Markaz: a Domoszlóra vivő út mentén, rögtön a házak után; Domoszló: Tarjánkán túl és a Kopasz-hegy akácodosó töviseké; Feldebrő: „sziki erdőssztyepp” (utóbbi helyről KITAIBEL (SOÓ 1937) írja). Régi adata van a gyöngyösi Sár-hegyen, új a Cserhátaljához tartozó Szarvasgede és Apc között (FARKAS ed. 1999).

1157. *Aster amellus* L.: Gyöngyös: Sár-hegy (BOROS (SOÓ 1937) is említi). A hegységből emellett Szurdokpüspöki mellől (MÁTHÉ – BALÁZS in SOÓ 1937) és a mátraverebélyi Kőszirt-hegyről ismert (FARKAS ed. 1999).

1167. *Filago germanica* L.: Gyt.: A Hosszú-hegyen, gyakran használt földúton találtam néhány növényt. A hegységből irodalmi adata a parádi Sóstölgyesből (VRABÉLYI 1868), a Parád és Bodony közötti Koszorúpatak mellől (VRABÉLYI in SOÓ 1937) van, valamint DEGEN és LENGYEL közölte a Sár-hegyről (SOÓ 1937).

1170. *Micropus erectus* L.: Gyt.: Hosszú-hegyen, földúton. A hegység egyetlen irodalmi adata a Sár-hegyről ismert (DEGEN – LENGYEL in SOÓ 1937).

1172. *Gnaphalium sylvaticum* L.: Az erdészeti dózerutak pionír flórájának a tagja, sok helyen ott van az útszéleken. Gysolyos: Asztag-kő; Felső-Pokol-völgy; Gyöngyös: Mfűred: Csatorna-völgyet Kis-kövel összekötő dózerút mentén; Markaz: erdészeti dózerúton Négyeshatár felett, Parád: Fekete-tó melletti dózerút oldalában.

1177. *Inula conyza* DC.: Gypata: a Hótó-völgytől É-ra lévő kis gerincen 1 tő; Gyt.: Hagyóka, Világos tető; Gyöngyös: Mfűred: Benevár, a közút mentén a Vörösmarty turistaház és a Honvéd üdülő között (SOÓ (1937) Mháza és Mfűred környékén látta); Domoszló: Felső-Tarjánka; Sirok: Gazos-kő.

1178. *Inula germanica* L.: Nagyréde: a Víztarozótól ÉNy-ra levő nedves kaszáló szélén található löszdombocskán; Gyt.: a Hagyókán találtam kisebb populációját töviskés kis tisztásán. A Sár-hegy (VRABÉLYI, DEGEN in SOÓ 1937) és az apci Somlyó (SCHMOTZER – VOJTKÓ 1995) után ez a hegységben a harmadik és a negyedik ismert előfordulása.
1179. *Inula ensifolia* L.: Kimondottan ritka például a bükki állományokhoz képest, főleg felhagyott szőlőgyümölcsösök helyén Danthoniás gyepekben jelenik meg, de mindig csak néhány tő. Gypata: Kecské-kő; Gyt.: Hosszú-hegy oldalában, Merőkő-völgy, Hagyóka, Lógi; Gyöngyös: Sár-hegy (csak itt tömeges) (BORBÁS (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) is írja), Mátrafüred: Benevár-bérc, Kőporos-tető, itt turistaút szélén, Dobogó-hegytől É-ra, a zöld jelzés mentén és a Tarma-oldalban (BOROS (SOÓ 1937) Mfüredről írja); Domszló: Tarjánkán túl; Kiszána: Macskavár (Juhász-part és Mocsolyás-dűlő között).
1184. *Inula oculus-christi* L.: Gypata: Vár-hegy; Gyt.: Gereg-hegy: 3 nagyobb polikormonját-telepét is megtaláltuk SRAMKÓ Gáborral; Gysolymos: a Tarma-tetőn több szobányi foltjai élnek bokorerdőben. Eddig a Sár-hegyről (LENGYEL in SOÓ 1937, KOVÁCS 1985), a gyöngyöstarjáni Világos-hegyről (VOJTKÓ et al. 1995), Pásztó: Görbe-bércről és a Parád feletti Somhegyről (HARMOS – SRAMKÓ 2000) volt ismert.
- Inula stricta* Ehrh. (*I. ensifolia* X *salicina*): Gypata: Kecské-kő.
1210. *Achillea crithmifolia* W. & K.: Andezit-sziklagyepekben elterjedt, gyakori faj. Gypata: Havas; Gyt.: Tamás-hegy, Káva, Sóstó-domb, Világos (JANKA (SOÓ 1937) írja innen); Gysolymos: Tarma-oldal és tető, Eremény-tető sziklái, Bárdos-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI és JANKA (SOÓ 1937) írja innen), Mfüred: Menyecske-hegy K-i letörései mentén, Dobogó-hegy; a Kozmáry-kilátótól D-re; Domszló: Hosszú-hegy, Első-hegy; Kiszána: Ördögvályú-völgy.
1239. *Artemisia austriaca* Jacq.: Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI 1868-as adatának megerősítése).
1243. *Petasites albus* (L.) Gartn.: Mátraszentimre: Lengyendi-galya (BARTA Zsolt).
1247. *Doronicum hungaricum* (Sadl.) Rchb.: Gysolymos: Tarma-tető, Eremény-tető; Gyöngyös: Sár-hegy: az erdőszéltől ÉK-re lévő melegkedvelő-tölgyesben (MOLNÁR Tamás), Mátrafüred: Kallók-völgye (JÁVORKA (SOÓ 1937) lelte itt), Benevár-bérc; Kiszána: Remete-bérc, Keresztfa-tető alatti tarra vágott nyílt cseres-tölgyesben tucatnyi tő. Ismert a Mfüred feletti Sás-tó mellett (VRABÉLYI 1868, majd FARKAS ed. 1999) is.
1271. *Xeranthemum cylindraceum* Sibth. & Sm.: Gypata: Közép-bérc, Danka-patak mente, Mész-pest, Kecské-kő; Gyt.: Lógi, Mulató; Feldebrő-Verpelét: Cseralja; Feldebrő: a Vécse néző domb felhagyott szőlőjének szegélyében.
1304. *Centaurea solstitialis* L.: Gyoroszi: bekötőtű szélén (MOLNÁR Tamás); Nagyréde: a falutól ÉK-re, a Deli-dűlő alatti szőlő és az alatti szőlő között; a falut Gyöngyössel összekötő út mentén; a Deli-dűlő alatti szőlő mellett; a Deli-dűlő É-i részén, a szőlőt a homokbányával összekötő út mellett; Gyt.: Rédei-part; Gyöngyös: Sár-hegy lába, szántó szélén. Eddig csak a sár-hegyi állomány volt ismert a hegységből (WAGNER, DEGEN és LENGYEL in SOÓ 1937).
1310. *Centaurea macroptilon* Borb. subsp. *oxylepis* (Wimm. et Grab.): Gysolymos: Szén-patak mentén, az egykori kisvasút nyomvonala mellett.
1315. *Centaurea triumfettii* All. subsp. *aligera* (Gugl.) Dostál: Gyöngyös: Sár-hegy (KITAIBEL, JANKA, SOÓ in SOÓ 1937, majd KOVÁCS (1985) jelzi innen). Ismert a parádi Somhegyről, Kékesről (VRABÉLYI in SOÓ 1937), Nagygalyáról (JANKA in SOÓ 1937), Gysolymosról (SOÓ 1937), valamint a gyöngyöstarjáni Világos-hegyről is (VOJTKÓ et al. 1995). (A fenti irodalmi adatok általában nem tesznek különbséget a faj két alfaja között.)
1315. *C. t.* subsp. *stricta* (W. & K.) Dostál: Gypata: Vár-hegy; Gyoroszi: Bánya-domb É-i csücske. VRABÉLYI (1868) jelezte a hegységből, ő a Mfüred feletti Veronkarét mellett látta.
1322. *Centaurea sadleriana* Janka: Nagyréde: Piri-tó és Sás-tó felett, mezsgyeként használt árok mentén, a kocsányos tölgyek mellett, a falut Gyöngyössel összekötő földút mentén; Gyöngyös: Sár-hegy [KOVÁCS (1985) is jelzi innen].
1326. *Carthamus lanatus* L.: Gyt.: Mulató felőli faluszéle és Merőkő-völgy. A hegységből Reesk – Lakipusza mellől (VRABÉLYI 1868) és a Sár-hegyről (JANKA in SOÓ 1937) volt irodalmi adata.
1358. *Lactuca perennis* L.: Gyöngyös: Mátrafüred.
1359. *Lactuca viminea* (L.) J. & C. Presl: Gypata: Kő-kút; Gyt.: Hagyóka Ny-i vége, Világos, Sóstó-domb, Más pataka-szikla, Kis-domb; Gyöngyös: Mfüred: Dobogó-hegy.
1405. *Monotropa hypopitys* L. subsp. *hypophegea* (Wallr.) Holm.: Parád: sárga+ jelzésű turistaút mellett, Sötét-lápa és Rózsaszállás között.
1408. *Vaccinium myrtillus* L.: Gyöngyös: Mátrafüred-Kékes: Csatorna-völgy felső részén. A túltartott muflonállomány igencsak veszélyezteteti.
1435. *Lychnis coronaria* (L.) Desr.: Nagyon gyakori, száraz tölgyesekben és környékükön közönséges.

- Felsorolása csak példaszzerű. Gypata: Kő-kút, Közép-bérc, János vára, Mész-pest; Gyt.: Világos, Más pataka-völgy, Kis-domb, Hagyóka, Kőmorzsás-tető, Tót-hegyes, Gereg-hegy, Lógi, Mulató; Gyoroszi: Bánya-domb ÉNy-i része, Furmin, Károlyvár; Gysolyos: Közép-bérc, Köves-bérc, Tűzköves, Felső-Pokol-völgy, Tarma-oldal. Eremény-tető; Gyöngyös: Sár-hegy, Mátrafüred: Vizes-kesző, Menyecske-hegy, Benevár-bérc, Dobogó-hegy; Gyöngyös-Abasár: Hajnácskő; Kiszána: Ördögvályú-völgy, Remete-bérc; Sirok: Barkás-tótól D-re lévő tölgyesek; Verpelét: Vízugró-tető alatt; Vécs és Feldebrő közötti domb erdeiben.
1461. *Dianthus collinus* W. & K.: Mind a Mátralaja mezsgyéiben, mind a Déli-Mátra pusztafüves lejtőin, erdőssztyepp-foltjain gyakori. Gypata: Közép-bérc; Gyt.: Rét-föld: szeméttelap mellett, út szélén, Mulató; Nagyréde: a Víztarozótól Ény-ra lévő nedves kaszáló szélén található dombocskán; Gyöngyös: Sár-hegy (KOVÁCS (1985) is jelzi innen), Mátrafüred: Remete-bérc alján, száraz gyepekben (ARANY Ildikó), Körtvélyes; Mátraszentimre: Lengyendi-galya (BARTA Zsolt).
1476. *Cerastium dubium* (Bast.) Guépin: Gyt.: Merőkő-völgy.
1493. *Arenaria procera* Spr. subsp. *glabra* (Williams) Holub: Gyt.: Mulató; Gyöngyös: Sár-hegy (KOVÁCS (1985) adatának megerősítése); Domoszló: Kunyhós-völgy.
1495. *Arenaria leptoclados* (Rchb.) Guss.: Markaz: dózerúton, Négyeshatár felett.
1501. *Spergularia rubra* (L.) Presl: Markaz: erdészeti dózerúton, Négyeshatár felett. Az út pionir flórájának egyik tagja.
1572. *Androsace elongata* L.: Gyt.: Hosszú-hegy, útbevágásban. Gysolyos: a falutól É-ra, a Monostor-patak menti felhagyott területeken, körülbelül a Cserkő-bányával egyvonalban. Érdekes az előfordulása a kiszánai Remete-bérc felső részén, hozzávetőlegesen 500 m tengerszint feletti magasságon, ahol kötörmelék barna erdőtalajon él muflonok kitaposta cseres-tölgyes tisztásán.
1573. *Hottonia palustris* L.: Parád: A Fekete-tóban tízezres populációja él. Már BOROS Ádám vizsgálta (SOÓ 1937) ezt a Magas-Mátrában fekvő, nagyon jó állapotban megőrződött égerlápot. A lombkoronaszint teljes egészében lábakon álló égerekből áll, csak itt-ott vegyül egy-egy kisebb *Frangula alnus* alá (egy helyen *Sorbus aucuparia*, két helyen *Betula pendula*). A lábakon dúsan tenyészik a *Dryopteris carthusiana*, *Solanum dulcamara*, *Lysimachia nummularia*, *Iris pseudacorus* és sokféle moha. A lábak közötti semlyékben döntően *Hottonia palustris*, de igen sok *Lemna minor*, *Riccia* sp. stb. is, egy helyen *Thelypteris palustris*. Sajnos az utóbbi időben többször is kiszáradt ezért sok jó faj rejtőzhet, ami nem virágzott, nem hozott levelet. Ugyanezen okból terjednek a tarackoló sások (*Carex pseudocyperus* és egyéb fajok). Egy kis bokorfűzes (*Salix cinerea*) és zombéksásos, magassásos is csatlakozik az égerlaphoz *Carex elongata*-val, *C. elata*-val és *C. vesicaria*-val. A víz legtávolabbi az égerlápban marad meg, legkevesebb ideig a zombéksásosban.
1642. *Quercus robur* L.: A Déli-Mátrában csak az Alfölddel közvetlenül érintkező területeken jelenik meg, ott is ritka. Gyt.: Víztarozó (telepítve), Hagyóka: 1 nagy fa s körötte néhány senyvedő kisebb egy mára kiszáradó pocsolya partján; Nagyréde: Baglyás és Sinai, Piri-tó és Sás-tó fűzligetében 1 fiatal fáska és felette egy árok mentén 2 idős fa, körötte magoncokkal; Gyoroszi: a Bánya-domb északi részén kis erdőssztyepp foltban; Gyöngyös: Sár-hegy: Szent Anna-tó partján és a gyári ülepitő tavacska alatt (MOLNÁR Tamás) (DEGEN és LENGYEL (SOÓ 1937) tudósít itteni jelenlétéről); Domoszló: Tarjánka-szurdok bejárata mellett néhány fa; Vécs: Feldebrőre vivő út mentén és a környékbeli erdőkben; Recsk-Sirok: a Parádi-Tarna mentén többfelé (KITAIBEL és VRABÉLYI (SOÓ 1937) írja innen, valamint bent a hegységben, a Baj-patak mellett, hozzávetőlegesen 250 m t.sz.f. magasságban egy legalább száz éves öreg tölgy él.
1648. *Quercus pubescens* Willd.: Gypata: Közép-bérc, János vára, Kecské-kő, Vár-hegy, Kő-kút, Mész-pest; Gyt.: Hosszú-hegyen, a D-i részeken, kőrákásokon, Hagyóka, Gereg-hegy; Nagyréde: Víztarozó falu felőli csücske mellett, 1 fa; Gysolyos: Tarma-oldal és tető; Gyöngyös: Sár-hegy, Mfüred: Dobogó-hegy; Sástó-folyás; Markaz: Cseres; Domoszló: Tarjánkán túl; Hegyes-hegy alja; Feldebrő-Verpelét: Cseralja; Sirok: a Barkás-tótól D-re; Verpelét: Hangács-tető alatt; Vámosgyörk: Idősek Otthona.
1713. *Gagea bohemica* (Zauschn.) Schult. & Schult.: Gyt.: Világos, 1998-ban 5-6 virágzó tövét láttam. Visonta: a Visontai-hegyen (Sár-hegy) kb. 20 virágzó tövet talált MOLNÁR Tamás. Mindkét adatot JANKA Viktor és VRABÉLYI Márton már említi (SOÓ 1937). A hegységben csak itt találták eddig.
1731. *Lilium martagon* L.: Gyakori, zárt erdőkben, ritkán ezek nagyobb nyílt foltjain jelenik meg. Gyt.: Csege-patak – Mély-völgy, Tót-hegyes; Gysolyos: Üstök-fő feletti erdőkben, Felső-Pokol-völgy, Medomb, Eremény-tető; Gyöngyös: Sár-hegy (LENGYEL (SOÓ 1937) és KOVÁCS (1985) írja innen), Mátrafüred (SOÓ (1937) említi), Felső-Peres; Domoszló: Süket-völgy, Pipis-oldal; Parád: Disznó-kő; Mszentimre: Lengyendi-galya (MOLNÁR Tamás és BARTA Zsolt).
1742. *Ornithogalum pyramidale* L.: A hegylábi gyomos, degradált helyeken gyakori, elsősorban szántók közti

mezsgyéken és felhagyott foltokon él. Gypata: Kecse-kő, Vár-hegy s környéke, Kő-kút, Közép-bérc, János vára; Gyt.: Más pataka-völgy, Világos, Rét-föld, Grófi-rész, Patai út mellett, Deli-dűlő, Rédei-part, Hagyóka, Hosszú-hegy D-i része; Nagyréde: Baglyás és Sinai, Piri-tó és Sás-tó, Víztarozó, Deli-dűlőtől délre levő mezsgyéken; Gyoroszi: Bánya-domb, Kender-földek; Gyöngyös: Sár-hegy (VRABÉLYI (1868) említi először); Feldebrő-Verpelét: Cseralja. A fentiek mellett VRABÉLYI (1868) írja Parádról, HARMOS – SRAMKÓ (2000) Pásztóról (Szarka-mál, Berek) is.

1747. *Muscari botryoides* (L.) Mill. subsp. *transylvanicum* (Schur) Soó: Először VRABÉLYI Herbáriumában tűnik fel a parádi Disznó-kőről (Soó 1937), itt ma is él 10-12 növény, majd KOVÁCS Margit írja le a Sár-hegyről (KOVÁCS 1985), itt nem találtam, de meglett Domoszlón a Muflon-réten és a Pipis oldalában. A faj 3. ill. 4. előfordulása a hegységben. Mindkettőt közvetlenül veszélyeztetik a muflonok.

1755. *Polygonatum verticillatum* (L.) All.: Gyöngyös: Mátraházán közvetlenül a buszmezgálló épülete mögött láttam BARTA Zsolttal többször is. Kékestetőn a Gyógyút körzetében az erdő alja tele van a hajtásaival.

1761. *Galanthus nivalis* L.: Gyt.: Világos, Tót-hegyes (itt több száz tő), Sóstó-domb; Gyoroszi: Bánya-domb É-i része; Parád: Saskó bércé;

1771. *Iris graminea* L.: Gypata: Közép-bérc: 56 polikormont számoltam, s ezek némelyike az 1 méter átmérőt is elérte. Őszi barackosok közötti, mezsgyeként meghagyott vízmosás erdőfoltjának szélén. Valószínűleg másodlagosan alakult ki a termőhely, erre utal a felvételi négyzetben tapasztalt struktúrátlanság és a rengeteg gyom. Gyt.: Benke-rét, Körtvélyes-tisztás; Gyoroszi: Bánya-domb északnyugati részén egyetlen kis polikormon, amely 17 tőből áll, de ebből idén csak 1 virágzott. Nagy számban él a gyöngyösi Sár-hegy melegkedvelő tölgyesében, az erdészháztól keletre, északkeletre (MOLNÁR Tamás) és a Cseplye-oldalban (LENGYEL (Soó 1937) is jelzi a Sár-hegyről).

1776. *Iris pumila* L.: Gypata: János vára; Gyt.: Világos, Gereg-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy (JANKA, VRABÉLYI (Soó 1937) és KOVÁCS (1985) is jelzi), Mfűred: Tarma-tető; a Kozmáry-kilátótól D-re, sziklagyepben és a kilátó mellett is; Parád: Disznó-kő.

1778. *Iris variegata* L.: Gypata: A Havason néhol igen nagy tömegben jelen van, találni 5-6 m²-es foltjait is; Gyt.: Világos (ARANY Ildikó), Hagyóka; Gysolymos: Nagy-Henc K-i oldala, Eremény-tető szikláit; Gyöngyös: Sár-hegy (LENGYEL (Soó 1937) adatának megerősítése), Mátrafüred: A Remete-bérc alsó részén levő réten van igen sok, de elszórt töve és kicsit lejjebb néhány, Körtvélyes; a Kozmáry-kilátótól D-re; Sirok: Kalapos-tető; Vécs és Feldebrő közötti domb erdeiben.

1797. *Luzula forsteri* (Sm.) DC.: A Mátrában először GOTTHÁRD gyűjtötte a Mély-völgyben (BÁNKUTI 1998–99), de én itt nem találtam, majd néhány éve BÁNKUTI is megtalálta az abasári Rónya-oldalban (BÁNKUTI 2000). A faj areája a Mátrában összefüggő. Kisavanyodó talajú mészkerülő tölgyesek, mohával benőtt talajú (főleg *Hypnum cupressiforme* Hedw.) facieseiben él. Gyt.: Világos lába, Disznós-domb, Sóstó-domb, Sósirét; Markaz: Cseres-bérc, Rossz-rétek; Domoszló: Alsótárjánkai vadászház és tágabb környéke, Pipis-oldal, Süket-völgy mentén; Kiszána: Remete-bérc. A Soó Synopsis szerint a Mátrában nincs, s legközelebb a Vértesben fordul elő.

1800. *Luzula pallescens* (Wahlbg.) Sw.: Gyt.: a Tót-hegyes D-i oldalában, a Más pataka legfelső folyása mellett; Domoszló: Pipis-hegy, Tarjánka-szurdok felett. Eddig a Sár-hegy fennsíkjáról (KOVÁCS 1985) volt ismert, ugyaninnen és a Somor-patak mellől gyűjtötte Gotthárd Dénes (Bánkuti 1998–'99), valamint Bánkuti (2000) írja az Abasár feletti Rónya-oldalról.

1804. *Cephalanthera rubra* (L.) Rich.: Parád: Ilona-völgy.

1805. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce: Gyt.: Világos, Káva; Feldebrő: a „szik erdőssztyepp” mellett, telepített vörös tölgyesben.

1806. *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch.: Domoszló: Első-hegy, Középső-hegy.

1810. *Epipactis helleborine* (L.) Cr.: Domoszló: Hosszú-hegy.

1814. *Limodorum abortivum* (L.) Sw.: Gyt.: Világos (HAYNALD írja először innen (Soó 1937); Domoszló: Tarjánka-szurdok (MOLNÁR Tamás és BARTA Zsolt). Emellett az abasári Rónya-oldalról írja BÁNKUTI (2000), valamint a Debreceni Egyetem terepgyakorlatán találtuk Vércverés és Nagy-lápfő között (HARMOS – SRAMKÓ 2000).

1816. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.: Gyakori. Teljesen közönséges zárt erdővel borított helyeken. Gypata: Mész-pest; Gyt.: Világos, Káva, Tót-hegyes; Gyöngyös: Sár-hegy; Mátrafüred; Domoszló: Závóz-völgy; Parád: Ilona-völgy; Ördög-gátak, Recsk: Györke és Szöllősi kútja között.

1822. *Platanthera bifolia* (L.) Rich.: Nem ritka. Gypata: Ferge-rét, Szár-hegy lapos; Gyt.: Sóstó-domb, Világos, Káva, Hársas; Gyoroszi: Verő; Gyöngyös: Sár-hegy (BORBÁS és Soó (Soó 1937) jelezte innen), Mátrafüred (VRABÉLYI és Soó (Soó 1937) jelezte innen).

1823. *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb.: Gyöngyös: Sár-hegy: Gyilkos-rét körüli erdőkben és Farkasmály felett (MOLNÁR Tamás).
1824. *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br.: Gyöngyös: Kékes; Parád: Sombokor alja, piros+ turistaút mentén; Mátrszentimre: Lengyendi-galya (BARTA Zsolt).
1831. *Orchis morio* L.: Üde, félszáraz réteken jelenik meg. Gypata: Ferge-rét; Gyt.: Mulató, Hosszú-hegy, Bólya-tető, Gereg-hegy; Gyöngyös: Sár-hegy: Pipishegyi repülőtér gyepében, Farkasmály felett (MOLNÁR Tamás); Domoszló: Középső-hegy, Hosszú-hegy Ny-i oldala; Recsk: a falu feletti, Csevice-patak melletti réteken, a Tiszta-Far-tetőn; Pásztó: Mátrakeresztes: Nagy rétek.
1833. *Orchis tridentata* Scop.: Gyöngyös: Sár-hegy [BÁNKUTI (1983) adatának megerősítése]. A hegység egyetlen ismert előfordulása.
1837. *Orchis purpurea* Huds.: Gyt.: Mulató, Más pataka-völgy, Grófi-rész; Merőkő-völgy.
1841. *Traunsteinera globosa* (L.) Rchb.: Mszentimre: Piszkés-legelő Mszentistván felőli vége.
1842. *Dactylorhiza sambucina* (L.) Soó: Gyt.: Hosszú-hegy, csak 1 tő, felhagyott szőlő helyén kialakult töviskésben; Gyöngyös: Mátrafüred, kék háromszög turistaút mentén, kis tisztáson 50-60 tő.
1936. *Carex pseudocyperus* L.: Parád: a Fekete-tóban él egy állománya, aminek érdekessége, hogy időnként a csúcsi porzós füzérke felső részén termős virágok, ill. tömlők is vannak (mint a *Carex hartmannii* esetében).
1941. *Carex michelii* Host: Gyt.: Hosszú-hegy; Gysolymos: Tarma-tető.
1945. *Carex hordeistichos* Vill.: Gyt.: Cigány-tó felett, a szikla egy laposán 2-3 gyep-csomó [REUSS említi „Mátra alja” megjelöléssel (SOÓ 1937)].
2009. *Poa pannonica* Kern. subsp. *scabra* (Kit.) Soó: Andezit-sziklagyepek gyakori faja. Gyt.: Világos, Más pataka-szikla, Hagymás-patak völgye, Gereg-hegy, Hosszú-hegy Ny-i oldala; Gysolymos: Eremény-tető; Gyöngyös: Sár-hegy (MOLNÁR Tamás); Domoszló: Kunyhós-völgy; Kiszána: Ördögvályú-völgy.
2024. *Melica picta* C. Koch: Kiszána: a Tarnócai-kőbányától keletre lévő cseres-tölgyes tisztásán.
2047. *Aegilops cylindrica* Host: Gyt.: Mulatóra néző faluszéle.
2058. *Eragrostis megastachya* (Koeler) Link: Feldebrő: Vécsre vivő út mentén. A hegységre új.
2063. *Nardus stricta* L.: Mátrszentimre: Piszkés-legelő és környéke.
2099. *Calamagrostis canescens* (Web.) Roth. Em. Druce: Parád: Fekete-tó. BOROS (SOÓ 1937) adatának megerősítése. A hegységből emellett a Kőrös-mocsárból (JÁVORKA 1953) és a Sár-hegyről ismert (BÁNKUTI 1998-99).
2115. *Stipa tirma* Stev.: Gypata: Kecské-kő; Gyt.: Grófi-rész (terjedőben); Kiszána: a Tarnócai-kőbánya feletti kis platón.
2121. *Stipa pulcherrima* C. Koch: Gyt.: Hagyóka Ny-i végében, az Amygdalus nana állomány mellett (SRAMKÓ Gábor).
2145. *Chrysopogon gryllus* (Torn.) Trin.: Gypata: Kecské-kő; Gyt.: Mulató, Merőkő-völgy Mulató felőli oldalában és a Gereg-hegyen (SRAMKÓ Gábor).
2149. *Arum orientale* M. B.: Gyt.: Tót-hegyes-tető; Gysolymos: Monostor-völgy; Felső-Pokol-völgy; Urbánfi-kút; Szalajka; Csukás-patak mente; Tarma-folyás; Eremény-tető hegye; Markaz: Kékes-völgy; Parád: Fekete-tó melletti gyertyános-tölgyesben és az Ilona-völgyben.

Adventívek

- 1/a. *Mahonia aquifolium* Nutt.: Gyoroszi: Csipkés; Gyöngyös: Mfüred: a Kozmáry-kilátótól D-re lévő erdőben.
- 89/a. *Cydonia oblonga* Mill.: Nem ritka a felhagyott gyümölcsösök helyén, ill. azok közelében. Gypata: Kecské-kő, Vár-hegy; Gyt.: Havas DK-i lába, Hagyóka, Hosszú-hegy D-i része, Más pataka-völgy, Csege-patak, Hosszú-hegy, Mulató, Grófi rész, Lógi; Gyoroszi: Száraz-patak mente; Gyöngyös: Sár-hegy; Domoszló: Tarjánka; Kopasz-hegy; Verpelét: Várhegy-dűlő.
220. *Sedum reflexum* subsp. *glaucum* (Lej.) Janchen: Gyt.: Cigány-tó felett (a Más pataka felduzzasztásával keletkezett kis tavacska közvetlenül a falu szélén), Grófi-rész.
- 239/a. *Gleditsia triacanthos* L.: Gyt.: Mezőke-völgy; Nagyréde: Baglyás és Sinai; Vécs: a Feldebrő felé néző dombon és Majkapusztá környékén.
314. *Amorpha fruticosa* L.: Gypata: Vár-hegy. Még csak néhány tucat tő, megállítható lenne a terjedése! Gyöngyös: Sár-hegy (MOLNÁR Tamás).
316. *Robinia pseudo-acacia* L.: Sajnos igen gyakori, főleg a települések szélein, de gyalogol be a hegyek belseje felé az utak, patakok mentén. A Mátraalján a szántók közötti mezsgyék messze leggyakoribb fája. A lelőhelyek felsorolása értelmetlen, olyan sok van. A Mátrában: Gyt.: Bacsó-kút; Gysolymos: Asztag-kő; Mátrafüred: Dobogó-hegy; Kozmáry-kilátó; Markazi Mátra; Parád: Vár-bükki út mente; Domoszló: Kopasz-

- hegy; Závóz-völgy; Kunyhós-völgy; Tarnaszentmária és Verpelét feletti egykori legelőkön; Sirok: Barkás-tó stb...
- 382/a. *Eleagnus angustifolia* L.: Gypata: 3-as út mentén; Gyorsziban több helyen; Gyöngyös: a kisvasút mentén a Pipis-hegy lábánál; Szücsi: Csincás-kút; Vécs és Feldebrő közötti domb felhagyott almásában 1 fa.
- 430/b. *Aesculus hippocastanum* L.: A Gyt. feletti Sósi-réten hajdanában ültették, s a környéken terjed. Sirokon a Bíró-kút mellett egyetlen magoncát találtam.
- 430/c. *Koelreuteria paniculata* Laxm.: A 3-as út mentén a gyorosi- és a gyt.-i-elágazás között. Valószínűleg a Zsidó-temetőből vadult ki.
433. *Impatiens parviflora* DC.: Terjed a Mátrában többfelé. Mfüreden és Kékes környékén mindenfelé találkozni vele, s megtaláltam Parádon, a Parádi hurokút Ilona-völgy felé eső szakaszán is, ill. Domoszlón a Cserepes-tetőn és a Kis-Zúgó-hegyen.
606. *Hibiscus trionum* L.: Gypata: Közép-bérc, őszibarackos aljnövényzeteként; Nagyréde: Páskom; Gyt.: Rédei-part, szántó gyomnövénye; Nagyréde-Gyt.: Piri-tó és Sás-tó feletti K-ról futó árok mentén.
673. *Syringa vulgaris* L.: Gypata: Kecské-kő; Gyt.: Más pataka-völgy, Lógi, Borhy-tanya; Gyöngyös: Sár-hegy; Vámosgyörk: Idősek Otthona.
687. *Asclepias syriaca* L.: Gypata: Kő-kút alatt zabvetésben 1 tő; Nagyréde: Baglyás és Sinai: telepített tölgyes szélén két telep is, de mindkettő, csak néhány négyzetméteres, a falut Gyöngyössel összekötő K-Ny-i földút É-i elágazásánál 1 tő; Gyt.: Hagyóka: degradált *Cephalaria transylvanica* monodomináns gyepeben, felhagyott szőlő-gyümölcsös helyén 762 tövet (hajtást) szedtem ki, de legalább még 200 maradt. Érdekes volna megnézni, jövőre mennyire képes megújulni a gyöktörzseiből. Domoszló: Szőlő-hegy, kis, K-re néző horpadásában 39 tő, s ebből 1 termést is hozott. Sajnos többfelé előfordul kertekben is Gypatán, Gyt.-ban, Kismánán.
803. *Melissa officinalis* L.: Szücsi: a Szücsi-tó partján, a „horgász-kuckók” között; Gyt.: Merőkő-völgy (itt minden bizonnyal a faluból vadult ki, mert sokfelé ültetik).
826. *Lycium barbarum* L.: Sokfelé ültetik, kertekben (gyakran elvadulva) közönséges. Felhagyott kertekben, gyümölcsösökben is előfordul, mint például a gypatai Vár-hegyen és a Gyt.-i Hosszú-hegy D-i részén, mezsgyében a Csevice területén; Nagyréde: a Víztorozótól ÉNy-ra levő nedves kaszáló szélén található dombocskán és Baglyás és Sinai területén; Gyt.: a szeméttel mellett; Nagyréde: a falut Gyöngyössel összekötő K-Ny-i út É-i elágazásánál és az út mentén; Vámosgyörk: Idősek Otthona.
1130. *Echinocystis lobata* (Michx.) Tr. & Gray: Szücsi: Hársas-patak; Nagyréde: Rédei-Nagy-patak, Víztorozó; Gyöngyös: Sár-hegy lábánál a Külső-Mérges-patakban és feljebb a kisvasút sínjei mentén egy hajdani patakmeder helyén kialakult bozótban; Vécs: Dolina (Forrás)-patak; Reck-Sirok: a Parádi-Tarna mentén.
1191. *Ambrosia artemisiifolia* L.: Gyt.: Mulató; Gyöngyös: Mfüred: Nyár-tó, a vadatetéssel került be. A Markazi- és Domoszlói-Mátra muflon-etetői mentén.
1228. *Chrysanthemum parthenium* (L.) Bernh.: Domoszló: Felső-Tarjánka.
- 1618/b. *Morus alba* L.: Gyt.: Borhy-tanya közelében.
1630. *Celtis occidentalis* L.: Szücsi: Kecské-kő, csak 1 fa-csemete. Gypata: a Hótó-völgytől É-ra lévő kis völgyben, a patakmeder mellett több idősebb fa is él. Talán ültették? Vécs: Feldebrőre vivő út mentén; Aldebrő: Káli-dűlő D-i részén, vízmosságokban, akácok között; Vámosgyörk: Idősek Otthona.
- 2128/a. *Phalaris canariensis* L.: Gypata: Csevice; Nagyréde: a falutól ÉK-re, a Deli-dűlő alatti szőlő és az alatti szőlő között, Baglyás és Sinai; Gyt.: Rédei-part; Vécs és Feldebrő közötti dombon.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom Arany Ildikónak és Barta Zsoltinak a terepbejárásokon nyújtott segítségéért, Bánkuti Károlynak, Molnár Tamásnak és Sramkó Gábornak a szakmai segítségért, Kun Andrásnak hasznos tanácsaiért.

Irodalom

- BÁNKUTI K. (1983): Újabb adatok a gyöngyösi Sár-hegy flórájához. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **8**:177
- BÁNKUTI K. (1984): Adatok a Mátra-hegység flórájához. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **9**: 19-21
- BÁNKUTI K. (1998-1999): A Mátra Múzeum Herbáriuma I. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **23**: 103-141.
- BÁNKUTI K. (2000): *Luzula forsteri* (Sm.) DC. a Mátrában, adatok a Cserhát flórájához. – *Kitabielia* **5** (1): 61-62.

- BARÁTH Z. (1964): Waldsteppenwiese, *Stipetum stenophyllae* pannonicum, im Ungarischen Mittelgebirge. – *Annales Historico-naturales Musei Nationalis Hungarici* **56**:215-227
- BARTA Zs. (2001): Hibridrét a Mátrában. – *TermészetBúvár* **56**(1): 41.
- BODNÁR L. (1985): Három falu – egy tsz a Mátraalján. – *Mezőgazdasági Kiadó, Budapest.* 310 pp.
- BOROS Á. (1923): Florisztikai közlemények. – *Bot. Közlem.* **21**: 64-70.
- BOROS Á. (1936): A *Dryopteris Braunii* és néhány más adat a Mátra flórájához. – *Bot. Közlem.* **33**(1-6): 192-193.
- CSIKY J. (1999): Adatok a Karancs és a Medves flórájához. – *Kitaibelia* **4**(1):37-38
- FARKAS S. (ed.) (1999): Magyarország védett növényei. – *Mezőgazda Kiadó, Budapest,* 420 pp.
- FEHÉR M. (1989): *Primula vulgaris* Huds. a Mátrában. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **14**: 38.
- GOMBOCZ E. (1945): *Diaria itinerum Pauli Kitaibelii. Auf Grund originaler Tagebücher zusammengestellt. I-II.* – Budapest.
- HARMOS K. – SRAMKÓ G. (2000): Adatok a Mátra edényes flórájához I. – *Kitaibelia* **5** (1): 63-78.
- IZRAEL G. (1964): A kockásliliom (*Fritillaria meleagris* L.) mátrai előfordulása és termőhelye. – *Bot. Közlem.* **51**:239-242
- JÁVORKA S. (1953): A *Poa remota* Forselles Magyarországon. – *Bot. Közlem.* **45**(1-2):67-69
- JÁVORKA S. (1955): *Poa remota* Forselles in Ungarn. – *Acta Bot. Acad. Sci.Hung.* **1**(1-2):125-127
- JÁVORKA S. – CSAPODY V. (1991): *Iconographia florae partis austro-orientalis Europae centralis* – Akadémiai Kiadó, Budapest. 576 pp.
- KÁRPÁTI Z. (1952): Az Északi hegyvidék nyugati részének növényföldrajzi áttekintése. – *Földrajzi Értesítő* **1**:289-307
- KÁRPÁTI Z. (1954): Kiegészítés Soó-Jávorka: „A Magyar növényvilág kézikönyve” c. munkájához. – *Bot. Közlem.* **45**(1-2):71-76
- KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (1999): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez. – *Kitaibelia* **4**(2): 229-246.
- KUN A. (1996): Kiegészítések és újabb adatok a magyar flóra és vegetáció ismeretéhez. – *Kitaibelia* **1**:26-33
- KOVÁCS M. (1957): A Mátra újabb cönológiai és florisztikai adatai. – *Bot. Közlem.* **47**:356-358
- KOVÁCS M. (1985): A Sár-hegy növénytársulásai. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis Suppl.* **1**: 47-62.
- KOVÁCS M. – MÁTHÉ I. (1965): Újabb adatok a Mátra flórájához. – *Bot. Közlem.* **52**: 29-30.
- MÁTHÉ I. – KOVÁCS M. (1962): A gyöngyösi Sárhegy vegetációja. – *Bot. Közlem.* **49**: 309-328
- ORBÁN S. – VAJDA L. (1983): Magyarország mohafldrójának kézikönyve – Akadémiai Kiadó, Budapest, p.:497
- PAPP V. G. (1988): *Vaccinium myrtillus* L. állományok Galya-tető környékén. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **13**: 63-64
- PATAY P. (1969): A Csörsz árka. – *Természet Világa* **100**: 409-411.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Budapest. 894 pp.
- SIMON T. – VIDA G. (1966): Neue Angaben zur Verbreitung der *Dryopteris assimilis* S. Walker in Europa. – *Ann. Univ. Sci. Budapest. Rol. Eötvös nominatae, Sect. Biol.* **8**: 275-284.
- SCHMOTZER A. – VOJTKÓ A. (1995): Az apci Somlyó erdőssztyepp vegetációja. Növénytani szakülések. – *Bot. Közlem.* **82** (1-2): 149-150
- SOÓ R. (1937): A Mátrahegység és környékének flórája – *Magyar flóraművek I.* Debrecen. XII pp. + 90 pp.
- SOÓ R. (1964, 1966, 1968, 1970, 1973, 1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I-VI. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- STANDOVÁR T. (1986): Néhány védett és ritka növényfaj újabb, a Mátrai Tájvédelmi Körzeten kívül eső nyugat-mátrai lelőhelye. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **11**:11-12
- STANDOVÁR T. (1987): A Mátrai Tájvédelmi Körzet nyugati felének védett virágos és virágtalan növényei. – *Folia Historico-naturalia Musei Matrensis* **12**:21-2
- VOJTKÓ A. (1998): *Asplenium adiantum-nigrum* L. a Mátrában. – *Kitaibelia* **3**(2): 341
- VOJTKÓ A. – SCHMOTZER A. – SUBA J. & BAKALÁRNÉ SUBA I. (1995): Florisztikai adatok a Világos-hegyről (Mátra hegység). – *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series* **21**. Suppl. **1**: 387-396.
- VRABÉLYI M. (1867): A Mátra növényföldrajzi vázlata. In: *Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálatai.*
- VRABÉLYI M. (1868): Adatok Hevesmegye virányisméjéhez. In: ALBERT F. (ed.): *Heves és Külső-Szolnok törvényesen egyesült vármegyék leírása. A magyar orvosok és természetvizsgálók Egerben 1868-dik évben tartott XIII. naggyűlésük többek közreműködésével megírva.* – Eger, az Érseki Lyceum könyv- és könyomdája.

Summary

New data to the flora of the South and East Mátra Mts. I

Cs. MOLNÁR

This publication contains floristical data about the Mátra-Mts., mainly from the southern and eastern parts. The data were collected between 1995 and 2000. The region, not including certain areas and holiday resorts, is hardly researched, therefore it's possible to find several species of floristically interesting: species widespread mainly in Transdanubia e.g. *Luzula forsteri*, *Potentilla micrantha*, *Corydalis pumila*, *Fraxinus ornus*, species of dry slopes and old fields e.g. *Pulsatilla grandis*, *Ranunculus illyricus*, *Cerasus mahaleb*, *Dictamnus albus*, *Trinia ramosissima*, *Seseli varium*, *Echium russicum*, *Vinca herbacea*, *Veronica paniculata*, *Thlaspi jankae*, *Inula germanica*. The species of the moors of East Mátra are also worth mentioning, e.g. *Hottonia palustris*, *Thelypteris palustris*, *Calamagrostis canescens*, as well as the species indicating the proximity of the Great Hungarian Plain e.g. *Padus avium*, *Ononis spinosiformis subsp. semihircina*, *Peucedanum officinale*, *Aster sedifolius*, *Trapa natans*, and a few rare weeds e.g. *Micropus erectus*, *Centaurea solstitialis*, *Filago germanica*, *Carthamus lanatus*. Finally, the paper contains a summary on the adventive species of the mountains.